

Eigen-Wijs

Een trimestriële uitgave van **VONAC**, het nascholings- en pedagogisch begeleidingscentrum van **VOOP** – Vlaams Onderwijs OverlegPlatform.

Jaargang: 6

Nummer: 17, januari 2007.

In dit nummer vind je:

Wegwijs

Voorwoord (p. 1)

(...de volgende, opnieuw...)

Wie, waar & hoe? (p.2)

(...met een uitgebreide eindredactie...)

Kijken in de School

“Pedagogisch Centrum Wagenschot vzw.”

door Mike Vrijssen en Tine Cornelis (p.3)

(een ferme school als nieuwe aanwinst.)

Januari thema

“De waarderende benadering.”

door Mike Vrijssen en Tine Cornelis (p.5)

(Of hoe het negatieve negeren en het positieve versterken.)

Prikbord

Onder deze rubriek kan eenieder die zich geroepen voelt zijn opmerkingen, vragen, suggesties en dergelijke kwijt. (p.8)

Agenda

Wat voor interessants is er te doen? (p.17)

(Het hoogseizoen is volop aan de gang.)

Wegwijs

Voorwoord:

Onze beste wensen voor 2007! We nemen een start van jewelste!

'Gefeliciteerd! Onverantwoord! Zuivere demagogie! Dit hoort bij onze democratie! De inspectieverslagen zijn alleen nuttig voor wie er iets mee kan doen! We gaan er weer voor! Tijd dat de inspectie ook eens doorgelicht wordt!'

Het scholenrapport in de Standaard.

Wat is jouw mening omtrent deze publicaties?

Graag vernemen we jouw ideeën, reacties van ouders, personeelsleden, leerlingen ...

Laat het ons weten en mail naar onze eindredactie:

keliass@vub.ac.be of Isabelle.Janssens@vub.ac.be

Intussen bundelden we tal van interessante nascholingen en weetjes in deze tweede nieuwsbrief van de zesde jaargang!

Veel leesgenot!

Colofon:

✉ Verantwoordelijke uitgever voor deze nieuwsbrief is Linda Van Looy, Middelveld 5, 1860 Meise.

📄 Eindredactie: Katty Elias – keliass@vub.ac.be en
Isabelle Janssens – Isabelle.Janssens@vub.ac.be of
telefoonnummer 02/629 21 51.

📖 **Eigen-Wijs** verschijnt trimestrieel, met een oplage van 98 exemplaren.

Wie, waar & hoe:

- ☑ *Linda Van Looy* (lvlooy@vub.ac.be), tel: 02/629 21 51 - voorzitter
- ☑ *Jeanine Billens* (jbillens@vub.ac.be), tel: 02/629 24 51 - ondervoorzitter
- ☑ *Simone Weise* (simone.depondt@telenet.be) - penningmeester
- ☑ *Katty Elias* (keliass@vub.ac.be), tel: 02/629 21 51- secretaris - coördinator nascholings- en pedagogische begeleidingsdienst
- ☑ *Mike Vrijssen* (mvrijssen@vub.ac.be), tel: 02/629 24 09 - pedagogisch adviseur secundair en volwassenenonderwijs
- ☑ *Christiane Samaey* (csamaey@vub.ac.be), tel: 02/629 12 20 - pedagogisch adviseur kleuter- en lager onderwijs
- ☑ *Isabelle Janssens* (Isabelle.Janssens@vub.ac.be), tel: 02/629 21 51 – pedagogisch medewerker

📍 Wij zijn gevestigd op het volgende adres:

VONAC

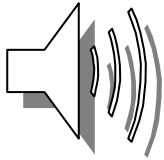
p/a VUB-IDLO – lokaal 3B204
Pleinlaan 2
1050 Brussel

☎ Ons algemeen telefoonnummer is: 02/629 21 51

📠 Faxen kan ook altijd op het volgende faxnummer: 02/629 36 36

💻 Meer en andere informatie (o.a. deze en alle vorige nieuwsbrieven) vind je ook op onze website: www.VOOP.be

Vragen? Opmerkingen? Geef ons gerust een seintje!

Kijken in de School

Pedagogisch Centrum Wagenschot vzw

Mike Vrijsen
pedagogisch adviseur
Tine Cornelis
directeur

Het Pedagogisch Centrum Wagenschot (PCW) is recentelijk aangesloten bij **VOOP** van-
daar de voorstelling in **Eigen-Wijs** .

*Wagenschot: rechtdradige, gladde dunne eiken planken,
gezaagd uit over de volle lengte gekloofde stukken,
die slechts aan één zijde wankant en spint hebben.
Het staat synoniem voor 'beginselvastheid'. (Van Dale)*

De schooldirecteur van het Pedagogisch Centrum Wagenschot - BuSO is Mevr. Tine Cornelis. In het centrum zijn een 90-tal jongeren opgenomen. Een 30-tal leerkrachten hebben de opdracht deze jongeren voor te bereiden op een plaats in de samenleving. Het MPI bestaat uit een 75-tal voltijdse equivalente medewerkers: opvoeders, psychologen, maatschappelijke medewerkers en logistieke en huishoudelijke ondersteuning.

In deze voorstelling geven we beeld weer van het PC 'Wagenschot'¹.

Het Pedagogisch Centrum Wagenschot is een vzw die begeleiding biedt aan jongeren met ernstige problemen. Het centrum kiest hierin voor een moeilijke doelgroep: jongeren van 10 tot 21 jaar met emotionele en gedragsstoornissen, een mentale beperking, een problematische thuissituatie, een lange voorgeschiedenis. De jongeren worden naar PCW doorverwezen via een netwerk van diensten in de Vlaamse Jeugdzorg.

Het centrum bestaat uit enerzijds een MPI, een dienst ambulante begeleiding, een semi-internaat, een internaat en anderzijds een school voor buitengewoon secundair onderwijs.

Gezinnen uit de regio met een kind met emotionele moeilijkheden of gedragsproblemen kunnen terecht bij de dienst ambulante begeleiding. Het centrum biedt opvoedingsbij-

¹ Deze voorstelling is gebaseerd op de informatiefolder van het centrum en een gesprek met de directeur.

stand aan huis en rechtstreekse begeleiding van de jongere. Ook begeleiding op school of in de vrije tijd is mogelijk.

Het MPI/semi-internaat is een vorm van dagbegeleiding voor jongeren die school lopen in het Buso van PCW. Deze begeleiding is veelal de oplossing voor jongeren met bijzondere noden die dagelijks naar huis kunnen of voor jongeren die al zonder internaatsbegeleiding kunnen functioneren. De jongeren worden dagelijks thuis opgehaald en teruggebracht. Indien nodig is een tijdelijk verblijf in het internaat mogelijk. Bij de begeleiding van deze jongeren staan sociale en probleemoplossende vaardigheden naast zelfstandigheidstraining centraal.

Het MPI/internaat bestaat uit vijf leefgroepen waarvan er drie gemengd zijn. In stappen doorloopt de jongere op een intensieve wijze een aangepaste zelfstandigheids- en sociale vaardigheidstraining.

Combinaties van internaat en semi-internaat zijn mogelijk. Indien aangewezen worden studiotraining en begeleide uitgroei voorzien.

De school biedt voor opleidingsvorm 3 (type 1 en 3), eenvoudige beroepsopleidingen (bakkersgast, metselaar, grootkeukenmedewerker en hoeklasser) aan met het oog op tewerkstelling in een gewoon arbeidsmidden.

In de opleidingsvorm 2 (type 2 en 3) krijgen de jongeren een arbeidstraining met het oog op tewerkstelling in een beschutte werkplaats. De opleiding bestaat uit twee fasen. Iedere fase kan twee tot vier jaar duren afhankelijk van de vorderingen van de jongere.

In de school worden de jongeren begeleid om hun sterktes en hun kwaliteiten te ontdekken en hun beperkingen te aanvaarden. Daarnaast leren ze ook investeren in leren, leer-moeheid ombuigen en werken aan een positief zelfbeeld. Zowel beroepsvaardigheden als arbeidshouding worden geoefend. In de praktijklessen leren de jongeren in de eerste jaren basistechnieken aan. In de laatste jaren ligt het accent op vakmanschap en arbeidsattitudes.

Op het externaat kunnen jongeren terecht met licht tot matig mentale handicap en jongeren met minder ernstig probleemgedrag volgen gedurende vijf jaar een beroepsopleiding.

De school voorziet vanaf schooljaar 2007-2008 eveneens geïntegreerd onderwijs.

De krachtlijnen van de begeleiding in het MPI en in de school worden via teamwerk nauw op elkaar afgestemd. Het individueel behandelingsplan is de gids voor het dagelijks begeleidingsproces. Het plan wordt periodiek geëvalueerd en bijgestuurd vanuit het team, in overleg met de ouders en de jongere zelf. Indien andere voorzieningen bij de begeleiding betrokken zijn, wordt er nauw samengewerkt en worden begeleidingen op elkaar afgestemd.

Steenweg 2, 9810 Eke-Nazareth - tel: 09/280.89.60, fax: 09/280.89.79
www.wagenschot.be - pedagogisch.centrum@wagenschot.be

Januari thema

De waarderende benadering.

Mike Vrijzen
pedagogisch adviseur
Tine Cornelis
directeur

In de vorige rubriek “kijken in de school” werd het Pedagogisch Centrum Wagenschot voorgesteld. In deze bijdrage wordt de ‘waarderende benadering’, de basismethode gehanteerd in PC Wagenschot toegelicht en dit aan de hand van een inleidende tekst van Joke Dirckx, voormalige coördinator ‘Stevig Op de Werkvloer’.

Waarderend werken is opbouwend werken

Vicieuze cirkels van uitsluiting

Jongeren die om de een of andere reden kansarm zijn, worden daar niet zelden op aangekeken. Erger is dat ze daardoor uitgesloten worden. Dat betekent niet alleen dat ze niet uitgenodigd worden omdat ze niet gewenst zijn, ze worden evenmin toegelaten wanneer ze toch de euvele moed hebben om zich aan te bieden. Vroeg of laat voelen ze zich daar minderwaardig en ‘anders’ door. Zeker wanneer ze zich ook vreemd of anders gedragen, lijkt de samenleving hen niet te accepteren. Bovendien lopen jongeren en jongvolwassenen die omwille van hun gedragingen en/of sociaal-maatschappelijke kansarmoede zich steeds meer afzetten tegen de samenleving het risico alsmaar kwetsbaarder te worden. Dat ze in negatieve spiralen terecht komen en daar zelf ook nog eens het slachtoffer van zijn, is dus duidelijk.

De uitdaging

Het is veel minder duidelijk hoe deze curieuze, vicieuze cirkel van maatschappelijke kwetsbaarheid kan worden doorbroken.

Beroepstrainers (leerkrachten en opleiders) worden verondersteld deze jongeren en jongvolwassenen in een sfeer van vertrouwen en geloof in hun mogelijkheden op te leiden tot volwaardige kandidaat-werknemers. Ondanks de talrijke uitingen van onwil en ongeloof vanwege de jongeren, dagelijks en telkens opnieuw de uitdaging aannemen om hen te bekwamen in een stiel is de essentie van hun opdracht. Filosofisch uitgedrukt gaat het erom *de negatie te negeren*. Door het wantrouwen van de jongeren in eender welke leersituatie te

negeren en vertrouwensvol met de opleiding door te gaan, biedt het antwoord op deze problematiek zich als vanzelf aan, weliswaar niet gratis, niet zonder bijzondere inspanningen, maar wel op maat van de mensen die het proces meemaken.

De methode

De methode werd ontwikkeld door mensen die veel ervaring hebben met het opleiden van maatschappelijk kwetsbare jongeren en ze werd getoetst bij de jongeren zelf. Ze is uit ervaringsdeskundigheid ontstaan.

Gebrek aan motivatie en een laag zelfbeeld zijn sleutelproblemen voor jongeren die het erg moeilijk hebben. Hoe kunnen zij aangemoedigd worden om hun eigen leven onder controle te krijgen, in het bijzonder met betrekking tot leren en tewerkstelling? Hoe kan jij als leraar greep krijgen op wat hen toch motiveert, op wat ze willen leren? Hoe kan jij hen toch attitudes leren die ze nodig hebben, eerst om een opleiding te kunnen volgen en nadien om te kunnen werken?

Deze vragen stelden de projectpartners drie jaar geleden bij de aanvang van het project 'Stevig op de werkvloer'. Het resultaat is een methode met pedagogisch-didactische hulpmiddelen voor motivatie- en attitudetraining van risicojongeren.

Deze methode wordt aangeboden in de vorm van een cd-rom.

Naast de inleiding en de handleiding worden ook hulpmiddelen aangereikt. En bovenal ook een training die je toelaat je de hulpmiddelen eigen te maken.

Ten eerste vind je de pedagogisch-didactische hulpmiddelen terug, alsook het belang van de onderlinge samenhang ervan. Door deze systematisch toe te passen, kan je effectief jongeren gemotiveerder krijgen en attitudes aanleren.

Ten tweede vind je de training die je toelaat om samen met collega's de hulpmiddelen te verwerken. Het laat je toe om te zoeken hoe je de hulpmiddelen kan eigen maken en hoe je ze kan implementeren in je eigen dagdagelijkse werking. Door dit samen met collega's te doen, heeft de toepassing van de methode des te meer effect op het leerproces van de jongeren en jezelf.

De hulpmiddelen zijn niet verrassend. Ze zijn zelfs zeer herkenbaar. De hulpmiddelen zijn als het ware een verzameling van sterktes van mensen. En dit is wel vernieuwend. Die waarderende benadering vind je terug in de hele methode. Er wordt consequent vertrokken van wat jij en de jongeren wel kunnen, waar jullie goed in zijn, om dan te zoeken hoe jullie deze sterktes kunnen inzetten voor situaties die jullie zelf willen verbeteren.

De waarderende benadering vertrekt vanuit sterktes, technieken waar jij en de jongeren succesvol resultaten mee behalen. Het gaat erom het aan- en bijleren van motivatie en attitudes voor beide partijen gemakkelijker en prettiger te maken.

Overzicht van de hulpmiddelen

1. Gestructureerd werken
 - 1.1. Duidelijk communiceren
 - 1.2. Overzicht bieden
 - 1.2.1. Structureren
 - 1.2.2. Preventief werken
 - 1.3. Consequent handelen

2. Rolmodel zijn
 - 2.1. Expert zijn in je vak en in motivaties en attitudes
3. Jongeren de hele tijd aanmoedigen
 - 3.1. Afwisseling bieden
 - 3.2. Aandachtstrekkingen gebruiken
 - 3.3. Gebruiken wat je jongeren inbrengen
4. De groep als middel gebruiken
 - 4.1. De groepssfeer inschatten
 - 4.2. Humor voorzien
 - 4.3. De minimumdoelstelling haalbaar maken voor de hele groep
5. Elke jongeren apart benaderen
 - 5.1. Observeren
 - 5.1.1. Gericht kijken
 - 5.1.2. Vragen stellen
 - 5.2. Het individu aanspreken
 - 5.2.1. Besluiten of het gaat om willen leren, kunnen leren of beide
 - 5.2.2. Werken met alle leerstijlen
 - 5.2.3. Herhaling, zelfstandigheid en keuze inbouwen
 - 5.3. Reflecteren met de jongere
6. Werkbaarheid creëren
 - 6.1. Betrokkenheid tonen
 - 6.2. Meer aandacht besteden aan wat lukt dan aan wat niet lukt
 - 6.2.1. Technieken gebruiken om motivatie en werkattitudes te verbeteren
 - 6.2.2. Acties ontmoedigen die een positieve werkhouding in de weg staan
7. De dialoog blijven voeren met de jongere
 - 7.1. Altijd kansen blijven geven
 - 7.2. In de nabijheid afstand bewaren

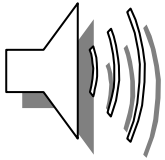
Enkele uitspraken over de methode

Van in het begin waren opleiders, zowel van scholen als andere opleidingscentra en bedrijven, geïnteresseerd in het resultaat van dit project. Hieronder volgen enkele uitspraken van de opleiders die meewerkten aan de ontwikkeling van de methode:

- 'Het is een extra hulpmiddel, geen toverstokje. Het helpt je om vanuit het beste van jezelf aandacht te geven aan de noden van de jongeren'
- 'Je wordt er zelf enthousiast door. Doordat je je als opleider beter voelt, heeft dit een onmiddellijk effect op de jongeren.'
- 'Door anders naar de jongeren te kijken wordt het gemakkelijker. Door de hulpmiddelen hebben we zelf ook een andere houding gekregen.'
- 'Het is meer dan een techniek, het is een heel proces.'

Meer willen te weten komen?

Meer informatie kan u bekomen door contact op te nemen met Mevr. T. Cornelis, school-directeur PC Wagenschot.

Prikbord

Deze rubriek staat open voor eenieder die zich geroepen voelt iets te vragen, te suggereren, op te merken, te informeren...

Leer-kracht Veer-kracht

In *Leer-kracht Veer-kracht* zijn de resultaten verwerkt van het ondersteuningsproject Borg de Zorg dat de Koning Boudewijnstichting en de Vlor vorig schooljaar organiseerden voor scholen uit het buitengewoon secundair onderwijs die veel jongeren met gedrags- en emotionele problemen opvangen.

Het boek is gemaakt om door schoolteams te worden gebruikt en bediscussieerd. Het bundelt achtergrondinformatie, modellen, getuigenissen, praktijkoefeningen en instrumenten voor reflectie en debat. Veel materiaal en discussieschema's staan als printvriendelijke documenten op een aparte cd-rom zodat ze bruikbaar zijn voor teamoverleg.

Teamleden van twaalf pilotscholen, samen met pedagogisch begeleiders en CLB-medewerkers hebben tijdens *Borg de Zorg* nagedacht over wat scholen kunnen doen om de leer- en ontwikkelingsprocessen van jongeren met gedragsproblemen beter te ondersteunen. Hoofdgedachte is de noodzakelijke samenhang tussen schoolorganisatie, infrastructuur, pedagogische aanpak en visie, relaties met ondersteunende diensten, procedures, enz.

Het reflectieboek wil de "leer-kracht" van schoolteams helpen vergroten en inspiratie geven waarmee ze hun aanpak van jongeren met gedragsproblemen kunnen verbeteren. Tegelijk wil het boek de schoolteams en de individuele leerkracht meer "veer-kracht" geven om deze jongeren te blijven begeleiden.

🔔 Het boek is niet te koop, maar is gratis verspreid in de sector. De digitale versie (pdf) en de reflectie-instrumenten kunt u vrij downloaden van de Vlor-site:
www.vlor.be/leerkrachtveerkracht

Iedereen is kunstenaar!

Wil je met de hele klas actief, creatief en expressief bezig zijn met beeld, muziek, drama, beweging en media? Kom dan het uitgebreid scholenaanbod van BOZAR STUDIOS ontdekken: met interactieve doe-ateliers & dagprogramma's, ontdekkingstochten & rondleidingen in de tentoonstellingen en in het gebouw. Of neem met je klas een gratis bus, volg een boeiende inleiding en geniet van een klassiek concert aan 'klasse'-tarief. Bereid je voor op de projectweken rond muziek & media of installeer je in het rode pluche voor een ongewone dans-, theater- of literatuurvoorstelling.

 Voor het downloaden van de Scholenbrochure 2006-2007 en andere info kan u terecht op www.bozar.be.

Action Innocence

Action Innocence is een niet-gouvernementele organisatie (NGO), zonder winstgevend doel die het opneemt tegen de gevaren voor seksueel misbruik van kinderen, gelinkt aan het Internet.

Action Innocence streeft naar een veilig Internet voor kinderen en jongeren en heeft daarom een drievoudige missie:

- voorlichten en sensibiliseren van kinderen, adolescenten en ouders door psychologen;
- informeren van en bemiddelen bij regerings- en overheidsinstanties;
- samenwerken met informaticadeskundigen voor het 'uitzuiveren' van het Internet door middel van adequate detectie- en filtratieprogramma's.

Gratis preventie in scholen

"Veilig surfen op het Internet" is het interactieve preventieprogramma van Action Innocence rond de gevaren en nadelen van het gebruik van Internet. Dit programma wordt gratis aangeboden aan leerlingen van 8 tot en met 14 jaar en is er op gericht om hen gevoelig te maken voor de risico's van het Internet en om hun kritische geest aan te wakkeren.

Naast deze preventies, biedt het team van Action Innocence ook aangepaste informatiesessies voor ouders en conferenties voor adolescenten aan.

 Action Innocence, Terkamerenlaan 62, 1000 Brussel - België

Tel: 02 626 20 00 Fax: 02 626 20 06

Voor meer info: <http://www.actioninnocence.org/> of belgie@actioninnocence.org

Verkeersveilig!

Organisatie:

Vlaamse overheid, departement Mobiliteit en Openbare Werken, afdeling Beleid Mobiliteit en Verkeersveiligheid.

Het project wordt uitgevoerd door de Motorcycle Action Group Training (MAG) vzw in samenwerking met Febiac in opdracht van de Vlaamse overheid.

Doelstellingen:

- Leerlingen op de juiste manier kennis laten maken met de gemotoriseerde tweewieler
- Jongeren bewustmaken van het steeds snellere en agressievere verkeer met aandacht voor 'sociale rijvaardigheid'
- Jonge bestuurders van gemotoriseerde tweewielers opmerkzaam maken dat het voertuig door fysieke krachten een eigen leven kan gaan leiden
- In een kameraadschappelijke sfeer de leerlingen overtuigen de verkeerswetgeving te volgen en rekening te houden met verkeersveiligheid
- Het nut en het belang van veiligheidskledij onderstrepen

Praktisch:

- Geïnteresseerde scholen nemen contact met Dirk Verhoeven
- De coördinaten van de school worden doorgegeven aan MAG vzw
- Mag contacteert de schoolverantwoordelijke en samen met de school wordt een voorstel uitgewerkt (hierbij wordt rekening gehouden met de plaatselijke gebruiken)
- De instructeurs van MAG vzw komen op de afgesproken datum met hun materiaal naar de school
- 40 leerlingen worden gesplitst in 3 groepen:
 - Theorie gedrag op de weg/aansprakelijkheid
 - Sessie veiligheidskledij
 - Praktische proeven. Bij deze proeven dragen de leerlingen veiligheidskledij (jas, helm, handschoenen). Dit materiaal wordt door MAG vzw geleverd
- Na de middag komen 40 andere leerlingen aan de beurt

Op één dag kunnen 80 leerlingen deelnemen. Er kunnen meerdere leerlingen de theorie volgen, maar de praktijk is beperkt tot 40 personen per halve dag. Eventueel kan er beslist worden om aan een school (bij meer dan 80 leerlingen) meerdere dagen toe te kennen.

Scholen die nog niet aan het project hebben deelgenomen, krijgen voorrang.

📞 Voor meer info of het reserveren van een opleidingsdag wendt u zich telefonisch of via mail naar: Dirk Verhoeven, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Afdeling Beleid Mobiliteit en Verkeersveiligheid, Koning Albert II-laan 20 bus 2, 1000 Brussel. Tel: 02/553.71.40 of mail dirk.verhoeven@mow.vlaanderen.be

Opleidingscentrum Autisme Theo Peeters

Het Opleidingscentrum Autisme Theo Peeters in Antwerpen is reeds jaren internationaal bekend voor praktische en theoretische opleidingen in autisme. De specialisatie van alle docenten van het OCA is het kennen van autisme van binnenuit. Centraal staat 'het kind, de persoon, de mens' met een autismspectrumstoornis. Dit autisme, deze andere manier van denken en van zijn, kleurt het hele wezen, het hele leven van de persoon en zijn omgeving en dit in elk onderdeel van het dagelijkse bestaan.

De medewerkers van het OCA proberen dus steeds te vertrekken vanuit de typische denkstijl van iemand met autisme, rekening houdend met zijn persoonlijkheid en zijn omgeving. Vanuit deze inzichten worden theorie en praktijk aan elkaar gekoppeld. De educatieve benadering, oorspronkelijk ontwikkeld aan de Universiteit van North-Carolina (VS), staat hierbij centraal. Een preventieve aanpak van probleemgedrag is belangrijk. Er wordt onderzocht waar de problemen vandaan komen en hoe ze vermeden kunnen worden. Actieve samenwerking met ouders, een geïndividualiseerde aanpak, degelijk onderzoek, een positieve benadering, een beschermende integratie in de samenleving, een continuïteit van hulpverlening en het optimaliseren van de zelfstandigheid zijn basisvertrekpunten.

Het vormingsaanbod is zeer ruim. Het omvat cursussen op maat, workshops, lezingen, theoretische en praktische opleidingen. Een greep uit het aanbod... :

- Een totaalpakket voor (rand)normaal begaafde kinderen met autisme
- Semantisch- pragmatische taalvaardigheden
- Kleuters met autisme en verstandelijke beperking: een bijzonder gegeven in je klas
- ASS en (psycho)motoriek
- De complexiteit van leesbegrip bij autisme

☎ Voor het volledig aanbod en meer info www.ocautisme.be of info@ocautisme.be

Contact: OpleidingsCentrum Autisme, Plantin en Moretuslei 12, B-2018 Antwerpen
+32(0)3 235 37 55

Over-hoop.

Naar aanleiding van haar nieuwe boek "Over-hoop. Jongeren met een hersenletsel na een verkeersongeval" wil ervaringsdeskundige Sabine Cocquyt haar verhaal en conclusies aan zoveel mogelijk jongeren en toekomstige hulpverleners vertellen; zij is vastbesloten de verkeersproblematiek te helpen omkeren.

Met haar vorige boek "De stille epidemie" trok ze ook al naar scholen en universiteiten en liet er een diepe indruk na. Een meisje uit een Brugse school schreef haar na een lezing: 'Ik bleef twee uur met open mond luisteren naar Sabine en Dries. Waar halen ze beiden de moed en de kracht om verder te doen? Ik denk nu wel anders over agressie in het verkeer.'

Sabine Cocquyt is bereid in jouw school / universiteit één of meerdere lezingen geven. De onkosten liggen laag. Vóór en na de lezingen wordt het boek aan een speciale studenten-

prijs aangeboden. Bij centrale aankoop door de school van meer dan tien exemplaren, kan je best contact opnemen met uitgeverij EPO om een speciale korting af te spreken.

🔔 Interesse voor dit initiatief of graag meer informatie, aarzel niet en neem contact op: uitgeverij EPO, Jos Hennes op 03 287 08 75 of jos.hennes@epo.be , www.epo.be.
Je kan ook rechtstreeks contact opnemen met Sabine Cocquyt op 016/47.23.88 of sabine.cocquyt@pandora.be.

Responsible Young Starters

Het project Responsible Young Starters van de Dienst Beroepsopleiding bouwde een eigentijdse cursus op rond spelbedrijven, die aansluiten bij de interesse en de beroepsopleiding van leerlingen/cursisten. Er kan gekozen worden uit 9 spelbedrijven uit verschillende sectoren. Aan de hand van deze fictieve, maar zo realistisch mogelijk voorgestelde éénmanszaken wordt de minimum leerstof, noodzakelijk om het attest van bedrijfsbeheer te behalen, aangeboden.

De cursus is geschreven in een eenvoudige taal en wordt geïllustreerd met kleurrijke afbeeldingen. Waar mogelijk worden websites aangereikt waar specifieke informatie kan gevonden worden. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een korte samenvatting en een reeks herhalingsvragen. Een aantal bijbehorende ICT-toepassingen en het gebruik van de RYS-website brengen de nodige variatie in de lessen.

Het cursusmateriaal leent zich uitstekend tot gedifferentieerd lesgeven aan een groep deelnemers uit verschillende studiegebieden.

🔔 De cursus kan **gratis** gedownload worden via www.rys.be . Kopiëren voor educatieve doeleinden is toegestaan.

🔔 Wens je meer informatie over dit project of over de ontwikkelde cursus? Neem dan contact op met Paul Schram, telefonisch 02 553 88 96 of via paul.schram@ond.vlaanderen.be

Visueel-ruimtelijk denken

Sommige kinderen presteren niet zo best op school, al zijn ze normaal verstandelijk begaafd. Vaak worden ze betiteld als nonchalant, verstrooid, impulsief, zelfs lui.

Wanneer we het hebben over “normaal verstandelijk begaafd” spreken we vaak over de cognitieve intelligentie. Deze vorm van intelligentie beklemtoont de mogelijkheid om kennis te vergaren.

Op school leren kinderen voornamelijk kennis vergaren op een analytische wijze. Stap voor stap bouwt men de leerstof op, werkt men vanuit onderdelen om een geheel te vormen, kijkt men naar verschillen en geeft men aandacht aan details, worden instructies gegeven en leermethoden aangeleerd. De kennis wordt auditief overgebracht en regelmatig worden er beelden aan gekoppeld.

Wanneer men echter naar de verschillende functies van de hersenhelften kijkt, merkt men duidelijke verschillen. De linkerhelft is ordenend, analytisch, gericht op tijd. Het aanleren van opeenvolging van zaken of evenementen wordt door de deze hersenhelft beheerst. De rechterhersenhelft neemt het geheel waar, synthetiseert en begrijpt beweging in de ruimte. Globale beelden vormen, overzichtelijk werken en verbanden leggen, gebeurt vanuit deze rechterhelft. Beide hersenhelften zijn complementair en worden dus ook best beiden gestimuleerd.

Uit een Amerikaans onderzoek met 750 leerlingen (van 10 tot 12 jaar oud) uit verschillende culturen, socio-economische achtergronden uit zowel stedelijk als ruraal gebied en met verschillen in IQ, blijkt dat 1/3de van de leerlingen overwegend de rechterhersenhelft gebruikt (=de visueel-ruimtelijke leerling), 1/4de overwegend de linkerhersenhelft (=de auditief-volgordelijke leerling) en ongeveer 45% gebruikmaakt van beide hersenhelften.

In ons onderwijssysteem wordt overwegend de linkerhelft gestimuleerd. Kinderen die overwegend hun rechterhersenhelft gebruiken, kunnen daardoor minder goed presteren in ons onderwijs. Deze visueel-ruimtelijke denkers nemen grote brokken informatie op met enorme sprongen. In de klas vinden kinderen intuïtief de juiste oplossing maar kunnen ze de gemaakte stappen in het werk niet of moeilijk verduidelijken. Ze denken met duizenden beelden per minuut en zijn visueel heel sterk. Deze kinderen leren vanuit overzicht in plaats van stap voor stap. Ze ontwikkelen hun eigen methode en bedenken verschillende oplossingen voor een probleem. Ze denken primair in driedimensionale beelden en voorstellingen. Ze vertonen problemen met makkelijke opgaven en zijn sterk in moeilijke opgaven. Het zijn systeemdenkers, creatievelingen, technologisch en emotioneel begaafd. Ze zijn tevens erg gevoelig voor de houding van de leerkracht.

Daarentegen past de auditief-volgordelijke leerling goed in ons onderwijssysteem. Deze is auditief sterk, denkt primair in woorden en klanken, kijkt naar verschillen, leert stap voor stap, denkt met 200 à 250 woorden per minuut, is een analytische denker, kan de gemaakte stappen naar een oplossing goed verduidelijken, leert makkelijk uit het hoofd en via instructie en voelt zich goed bij één juist antwoord.

De visueel-ruimtelijke leerling herkent men aan volgende signalen: chaotisch, struikelen over eigen woorden, dikwijls mompelen en moeilijk verstaanbaar. Tevens zijn ze dromerig, impulsief, gevoelig en emotioneel. Daartegen staat dat ze zich intens kunnen inleven in anderen, inventief en creatief zijn. Het zijn doorzetters en ze vertonen een brede belangstelling. Door het feit dat zij gehelen makkelijk overzien, kunnen ze goed organiseren en flink leiding geven. Zij zien oplossingen daar waar anderen zich blindstaren.

Hoe kan de leraar de visueel-ruimtelijke leerling helpen in de klas? Welke onderwijsstrategieën kan men gebruiken? In beelden denken is tenslotte maar een andere wijze van waarnemen, verwerken en opslaan van informatie.

Hier volgen enkele punten die effectief bevonden werden bij het onderwijzen van deze leerlingen:

- Benadruk het begrijpen van opgaven in plaats van het vervolmaken van eenvoudige begrippen in competentie met andere leerlingen
- Ga na wat ze al kennen alvorens te onderwijzen
- Laat ze hun eigen methode van probleem oplossen ontdekken en toepassen

- Gebruik visuele hulpmiddelen
- Gebruik computers
- Vermijd lesjes uit het hoofd te leren
- Geef ze de moeilijkste opgaven van de groep
- Benader creativiteit, verbeelding, nieuwe inzichten in plaats van het verkrijgen van kennis
- Laat ze zingen, dansen; ritme wordt onthouden
- Laat ze uitgaan van het geheel
- Leg de nadruk op overeenkomsten
- Geef korte, duidelijke instructie
- Gebruik stof met een emotionele lading en toon dat u om hen geeft
- Zet de beelddenker vooraan in de klas en hou oogcontact.

🔔 Voor verdere info: Magda Jacobs, Groenstraat 59, 2140 Antwerpen. Mail naar magdaj@tiscali.be en surf naar www.boekinbeeld.be of www.beelddenken.be

🔔 Voor een literatuurlijst en websites of ook meer informatie omtrent bovenstaand onderwerp kan je terecht op onze redactie of bij Christiane Samaey (Christiane.Samaey@vub.ac.be).

Kinderen breng je niet alléén groot.

Hoe denken Belgische, Italiaanse en Marokkaanse ouders over gezinssocialisatie?

In hun opvattingen over opvoeding en socialisatie zijn er weinig verschillen tussen Belgische, Italiaanse en Marokkaanse ouders. Welke waarden ouders hun kinderen willen meegeven, staat grotendeels los van etnische afkomst, geslacht of opleidingsniveau. Dat blijkt uit een kwalitatief onderzoek dat het Steunpunt voor Gelijkekansenbeleid van de Universiteit Antwerpen heeft uitgevoerd op vraag van minister van Gelijke Kansen Kathleen Van Brempt. Tegelijk toont het onderzoek ook aan dat ouders graag continuïteit willen bewaren in hun gezin.

Socialisatie is het proces dat kinderen leert omgaan met zichzelf en anderen door zich de gewoonten en waarden van hun gezin en van andere groepen eigen te maken. Door socialisatie worden kinderen voorbereid om in de maatschappij te functioneren. De onderzoekers van de Universiteit Antwerpen wilden nagaan welke waarden Belgische, Italiaanse en Marokkaanse ouders hun kinderen meegeven.

Om dat te achterhalen, namen ze diepte-interviews af van 42 ouders van Belgische, Italiaanse en Marokkaanse afkomst. De ouders konden in hun eigen woorden spreken over wat ze belangrijk vinden in de opvoeding. Het was niet de bedoeling om 'de' Belgische, Italiaanse of Marokkaanse opvoeding te beschrijven, wél om de diepere betekenissen en processen naar boven te halen.

De onderzoekers probeerden dus te achterhalen welke socialisatiethema's ouders in hun gezin belangrijk vinden en hoe ze die (willen) doorgeven aan hun kinderen. Andere vragen waarop ze een antwoord zochten: hoe zien en ervaren ouders de invloed van andere

socialisatie instanties zoals vriendengroepen, de school of de media? Welke rol spelen afkomst en geslacht in dat socialisatieproces?

Grote gelijkenissen

Het meest in het oog springende resultaat: er zijn grote gelijkenissen tussen wat ouders belangrijk vinden voor hun kinderen, ongeacht hun afkomst of geslacht. Het gaat om waarden als 'respect' en 'eerlijkheid', of thema's als sociaal gedrag en een open blik, onderwijs, religie, geluk.

Sommige ouders uit het onderzoek spreken over 'christelijke' waarden, andere over 'islamitische' waarden. Die waarden hebben te maken met 'respect' of 'sociaal gedrag', ofwel met religieuze rituelen, zoals doopfeest en communie, ramadan en offerfeest. Er is wel een verschil in rituelen, maar inhoudelijk hebben christelijke en islamitische waarden dezelfde betekenis voor de ouders.

Continuïteit

Al de ouders uit het onderzoek willen graag continuïteit bewaren in hun gezin. Taal en religie zijn daarin cruciale culturele elementen. En hier speelt wel een verschil in afkomst. Italiaanse ouders vormen een etnische maar geen religieuze minderheid. Zij proberen in hun opvoeding vooral de Italiaanse taal door te geven aan hun kinderen. Marokkaanse ouders zijn zowel een etnische als een religieuze minderheid en proberen die twee culturelementen door te geven. Hoewel Italiaanse en Marokkaanse ouders het Nederlands belangrijk vinden, is hun 'eigen' taal dat ook. Niet alleen emotioneel maar ook rationeel: anders kunnen kinderen moeilijk of niet praten met hun grootouders of familie in Italië/Marokko. De 'eigen' taal wordt vooral bijgebracht via voorschoolse kinderopvang in het gezin of bij de grootouders.

Bij Belgische ouders zijn het Nederlands en de katholieke achtergrond wel niet altijd expliciet aanwezig in de opvoeding, maar toch zouden ze het erg moeilijk hebben als hun kind een partner van een andere religie had. In dat geval schuiven ze de religie wel prominent naar voren als het onderscheidend kenmerk tussen 'Belgen' ('katholieken') en 'Marokkanen' ('moslims').

Weerbaar tegen racisme

Eén thema is uitgesproken gekoppeld aan een etnische herkomst, namelijk dat ouders hun kinderen weerbaar moeten maken tegen racisme. De Marokkaanse ouders uit het onderzoek verwachten dat hun kinderen – net als zijzelf – racisme en discriminatie zullen ondervinden. Ze willen daar dus in hun opvoeding extra aandacht aan geven en hun kinderen weerbaar maken. Voor de Italiaanse ouders geldt dat veel minder: zij hebben vroeger ook wel uitsluiting ondervonden, maar - zeggen ze - 'de tijden zijn veranderd'.

'Vrouwenzaak'

Tot slot zien de geïnterviewde ouders gezinssocialisatie en vooral de praktische kant van de opvoeding nog sterk als een 'vrouwenzaak'. De mannen uit het onderzoek vinden een goede opvoeding wel heel belangrijk, maar wanneer ze dan beschrijven welke taken ze opnemen in het gezin, steken de traditionele genderverhoudingen duidelijk de kop op.

🔔 Clycq, Noel (2006). Kinderen breng je niet alleen groot. Visies van Belgische, Italiaanse en Marokkaanse ouders op gezinssocialisatie. Antwerpen, Steunpunt Gelijkekansenbeleid Universiteit Antwerpen – UHasselt, 2006, 197 pp.

🔔 Voor meer info: Noel Clycq - tel. 03 220 44 31 noel.clycq@ua.ac.be

Het volledige rapport is te downloaden op <http://www.steunpuntgelijkekansen.be>

Abonnementenservice

Iedereen waar we aan dachten heeft een exemplaar van deze nieuwsbrief in de bus gekregen. Toch zullen er geïnteresseerden tussen de mazen van het geheugen geglipt zijn. Vergeef het ons en wees niet boos; laat ons gewoon even weten wie ook nog graag een exemplaar wil ontvangen en we sturen graag dit en alle andere komende nummers op!

Contacteer Katty of Isabelle: tel: 02/629 21 51

fax: 02/629 36 36

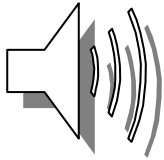
E-mail: keliass@vub.ac.be of Isabelle.Janssens@vub.ac.be

Adres : **VONAC**

P/a VUB/IDLO, lokaal 3B204

Pleinlaan 2

1050 Brussel

Agenda²

De Dikke-truiendag?

In 2005 organiseerde Milieuzorg Op School (MOS) van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie de eerste Dikke-truiendag. Die viel niet toevallig samen met de inwerking-treding van het **Kyoto-protocol** op **16 februari**. Een jaar later werd ook de verjaardag daarvan op de scholen in de kijker geplaatst door de verwarming die dag een paar graden lager te zetten.

Op **16 februari 2007** wordt de Dikke-truiendag groter, want niet enkel **scholen**, maar ook **overheid** en **bedrijven** springen mee op de kar. Bovendien schuiven we nu, naast de symbolische graad lager, ook een reeks acties naar voor die het energiegebruik verlagen tijdens de dagdagelijkse kantooractiviteiten. Dat kan zonder aan comfort in te moeten.

Waarom deelnemen?

Voor het **milieu**, uiteraard. Want het energieverbruik beperken, betekent de uitstoot van broeikasgassen terugdringen. Daarmee komen de doelstellingen van het Kyoto-protocol een stuk dichterbij. Zo werd er in **2006** op de Dikke-truiendag in Vlaamse scholen maar liefst **156 ton CO₂** vermeden. Naast de vermindering van de CO₂ uitstoot, betekent lager energieverbruik meteen ook een lagere energiefactuur.

🔔 Vragen of tips over de Dikke-truiendag? Mail dikke-truiendag@lne.be of bel gratis 1700 van 9 tot 19 uur.

🔔 Deelnemers aan de Dikke-truiendag kunnen op het net inschrijven via <http://www.lne.be/campagnes/dikke-truiendag/inschrijven/inschrijvingsformulier-scholen>, een hele hoop tips en ideeën vinden alsook affiches downloaden.

Kennisontwikkeling in de opleiding van leraren.

De vereniging voor lerarenopleiders Vlaanderen (VELOV) organiseert op 28 februari 2007 een studienamiddag rond 'Kennisontwikkeling in de opleiding van (toekomstige) leraren'. Het onderwerp van de studienamiddag wil een antwoord formuleren op de vraag: wat is de kennisbasis voor (toekomstige) leraren?

Kennisontwikkeling gebeurt via velerlei vormen: theorieën, instructiemodellen, onderzoeksresultaten, ervaringen en reflectie,... Kennisontwikkeling bij (toekomstige) leraren op een professionele en vernieuwende manier te kunnen blijven begeleiden en vormgeven, vraagt van lerarenopleiders - en hiermee bedoelen we zowel medewerkers aan de

² In deze rubriek is het niet onze bedoeling het totale aanbod van nascholingen, lezingen, cursussen, enz in Vlaanderen weer te geven. De selectie gebeurt volledig ad random, zonder wie of wat dan ook te willen bevoornden of benadelen.

lerarenopleidingen in de cvo's, universiteiten en hogescholen alsook medewerkers van de pedagogische begeleiding, nascholingscentra, mentoren en directies in de scholen - een constante openheid naar nieuwe impulsen.

Deze studienamiddag wil een bijdrage leveren in deze zoektocht. Daartoe doet VELOV een beroep op sprekers uit zeer diverse hoeken: onderzoekers aan de universiteit, lesgevers, stagebegeleiders en coördinatoren aan hogescholen, vertegenwoordigers uit het brede werkveld en de nascholing.

De studienamiddag start met een presentatie van Eric Verbiest, waarin wordt gepeild naar de professionaliteit van de leraar vandaag. Na de koffiepauze kan de deelnemer een keuze maken tussen drie parallelsessies:

- lectoraten in Nederland: een andere kijk op kennisontwikkeling
- op zoek naar een kennisbasis voor kennisontwikkeling
- kennisontwikkeling via samenwerking met het werkveld en nascholing

We sluiten af met een heerlijke borrel, hapjes en een boeiend gesprek.

 Voor meer informatie en inschrijven: www.lerarenopleiders-vlaanderen.be of www.velov.eu/

VLOD 2007.

Sinds 1986 organiseert CST (Computers op School en Thuis) jaarlijks ICT-vormingsdagen. Het programma wordt samengesteld door een stuurgroep met vertegenwoordigers uit alle onderwijsnetten, het beleid en de industrie. Sedert 2004 wordt dit evenement georganiseerd door VLOD, Vlaamse Onderwijsdagen, i.s.m. CST. De CST Studiedagen zijn in 2007 aan hun 21ste editie toe!

Het jaarlijkse CST-initiatief is gericht op efficiënt en doelgericht gebruik van ICT in het onderwijs en op educatief en remediërend computergebruik thuis. De CST-studiedagen bieden een scala van onderwerpen aan voor beginners, gevorderden en experts over zowel technische als pedagogische aspecten van ICT. Via verschillende seminars, praktijkvoorbeelden en demonstratiesessies kom je meer te weten over leeromgevingen, netwerken, software voor je vak of klas, efficiënt en doelgericht gebruik van de computer op school en remediërend computergebruik thuis. Bovendien kan je tussendoor de ICT-beurs bezoeken. Een aanrader!

 LOD en CST gaan door in Flanders Expo Gent van maandag 5 maart 2007 tot en met donderdag 8 maart 2007. Het gedetailleerd programma vind je op www.vlod.be. Schrijf je nu in voor VLOD en ontvang een boekentas vol cadeautjes, extra voordelen en andere verrassingen.

 Organiseer dit schooljaar je pedagogische studiedag op VLOD en ga op donderdag 8 maart 2007 gratis naar Raf Coppens! Voor meer info: vlod@flandersexpo.be

Remediëring taalleerproblemen met PC.

Op 9 maart 2007 organiseert CNO in samenwerking met Let op! bovenstaande studiedag. De cursusdag is bedoeld voor wie meer te weten wil komen over het gebruik van computers binnen de remediale hulp in het S.O., bijvoorbeeld bij dyslexie. Vanuit verschillende oogpunten is er veel voor te zeggen om de computer ook bij de ondersteuning van leerlingen met leerproblemen te gebruiken.

Het aanbod van educatieve software op de markt is enorm, wat het kiezen van een geschikt pakket er niet gemakkelijk op maakt. Te meer daar computerprogramma's soms meer beloven dan zij daadwerkelijk bieden. Kritische evaluatie van software is dus nodig.

Naast de zuiver remediërende software wordt ook compenserende software besproken. Met tekst-naar-spraak en spraakherkenning kunnen ernstige lees- en spellingproblemen omzeild worden.

🔔 Het volledige aanbod vind je op de website: www.letop.be/agenda of op www.ua.ac.be/CNO.

Je stem in de klas.

Elke leerkracht heeft zijn stem hard nodig. Een perfect stemgebruik is echter geen evidentie. In deze nascholing krijg je de theoretische basis mee over je stemapparaat. Je verwerft inzicht in de bouw en werking van het stemorgaan en de wisselwerking tussen je stem en bijvoorbeeld je gezondheid, lichaamshouding, ademhaling, stemming, enz...

Er worden tal van praktische tips aangereikt rond het omgaan met je stem en het bevorderen van de stemhygiëne. Bovendien helpen we een aantal misverstanden omtrent de stem de wereld uit. In de nascholingsessie worden verschillende praktische basistechnieken ingeoeffend.

🔔 Leerkrachten uit alle onderwijsniveaus met interesse in de eigen stem zijn welkom! Zowel leraren met als zonder stemproblemen. Opgelet: het aantal deelnemers is beperkt tot 20!

🔔 'Je stem in de klas' gaat door op vrijdag 9 maart van 9 tot 12 uur. Voor meer info: IDLO, Vrije Universiteit Brussel, <http://www.vub.ac.be/IDLO/nsaanbod.htm>

Een zonnebloemveld voor de school.

Een zonnebloemveld voor de school. Een welig groeiende moestuin. Een groene haag vol vogeltjes. Een met groen bedekte schoolmuur. Ook zin om van jouw school een groene school te maken, maar geen idee hoe te beginnen? Dan kan deze vorming jou daar perfect bij helpen! Aan de hand van een nieuw educatief pakket 'Vergroening van de schoolomgeving', uitgewerkt door WWF en Velt, helpen we je om antwoorden te vinden op heel wat vergroeningsvragen!

Wie aan de provinciale studiedag in samenwerking met de provinciale MOS begeleiding effectief deelneemt, krijgt dit pakket gratis aangeboden. De studiedag combineert een introductie op technische en educatieve aspecten met een praktijkvoorbeeld en een oefening die concreet aansluit bij de eigen schoolsituatie.

🔔 Voor meer info en inschrijving voor deze provinciale studiedagen in maart, april en mei 2007 kan je inschrijven op:

<http://www.milieuzorgopschool.be/mos/agenda/secundair.htm>

